

המדרין לאקדמאים לשירותי שפה איכותיים

אבי שטיימן, מנכ"ל
Academic Language Experts

המדריך לאקדמאים לשירותי שפה איכותיים

הקדמה

ל

עיתים קרובות חוקרים אקדמיים צריכים שירותי תרגום ועריכה כדי לפרסם את מחקריהם במגוון במות אקדמיות שכוללות מאמרים, ספרים, הצעות מחקר והרצאות בכנסים. פעם אחר פעם התהליך רצוף תסכולים ואכזבות כי יש כל כך הרבה אפשרויות וקשה למצוא אנשי מקצוע עם כישורי השפה הנכונים והרקע ההשכלתי המתאים למחקר.

החלטתי לכתוב את המדריך הזה אחרי שיחות עם חוקרים רבים שמתקשים לפרסם את מחקריהם כי האנגלית שלהם לא ברמה האקדמית המתאימה. מרביתם ניסו שירותי תרגום ועריכה בעבר אבל לא היו מרוצים מהתוצאות.

הספר הזה הוא ניסיון לאסוף ולסכם את הרעיונות והתובנות שעלו אצלי במהלך חמש שנותיי הראשונות כמנכ"ל חברת Academic Language Experts (ALE) ולשתף בהם את קהילת המחקר. אשמח לשמוע כל שאלה, הערה או משוב.

פרק 1

היחוד של תרגום ועריכה אקדמיים

וב החוקרים האקדמיים מהווים חלק מקבוצה קטנה של מומחים בתחום מחקרם. חוקרים אלה משקיעים זמן רב בלהבין את ההיבטים והגישות השונות בתחום מחקרם ויש להם ידע נרחב בכל מה שקשור להיסטוריה, שפה, מינוח והיבטים אחרים של נושא ההתמחות שלהם. בהרבה מקרים מחקרם מתייחס להקשרים פוליטיים, חברתיים ותרבותיים אולי: מאד ספציפיים שדורשים שנים של לימוד וניסיון מעשי כדי להבין אותם כנדרש.

העברת התוכן, הטון והסגנון של מחקר שנכתב בשפה אחת לשפה אחרת הוא תהליך מאתגר. זה נכון גם לגבי עריכת טקסט שנכתב בשפה שאינה שפת האם של המחבר. כדי שהתרגום או העריכה יהיו מוצלחים צריך לוודא שהניסוח, המינוחים והמוטיבים המרכזיים יהיו נגישים לתרבות היעד. זה תהליך שדורש התאמה מדויקת, עדינה ונבונה של הלקסיקון והמבנה התפיסתי של הדיסציפלינה כדי לייצר טקסט ברור ואחיד בשפת היעד.

טיפ

מאד חשוב לעבוד עם מומחי שפה המתמחים לא רק בשתי השפות אלא גם בתחום המחקר. עבודה עם סטודנטים או מומחי שפה כלליים תוביל בדרך כלל לתוצאות גרועות [ותעלה לכם בזמן ומשאבים יקרים.](#)

פרק 2

חיפוש ובחירה של מתרגמים מומחים

מי נחשב מומחה שפה?

ומנותם של מומחי השפה דורשת כישרון טבעי וניסיון, ונרכשת במהלך שנים רבות. כדי להגיע לרמה מקצועית גבוהה המתרגמים ועורכים צריכים לעבוד הרבה זמן בתחום, והם חייבים להמשיך לרכוש השכלה וניסיון כל הזמן. לחלק ממומחי השפה יש תארים אקדמיים בלימוד שפות, לימודים שמסייעים להם לרכוש ידע וניסיון. לאחרים יש תארים אקדמיים בתחום התמחותם מה שמקנה להם ידע אינטימי עם הטרמניולוגיה המיוחדת של הדיציפלנה.

לפני ששולחים מסמך לתרגום, חייבים לבדוק אם המתרגמים או העורכים הם באמת אנשי מקצוע ולא רק דו-לשוניים. למרות שהרבה אנשים דוברים שתי שפות, וחלקם אפילו גרו בחו"ל תקופה ממושכת, זה כשלעצמו לא מספיק כדי להכשיר אותם לעסוק בתרגום או עריכה.

תוודאו שלא נתקעתם עם מתרגמים או עורכים שמנסים לרכוש ניסיון בשפה חדשה על חשבונכם. תרגישו חופשי לבקש ממומחי השפה תעודות הסמכה וגם לשאול מהי שפת אמם.

למתרגמים ועורכים אקדמיים יש ניסיון בעבודה עם כתבי-יד בדיסציפלינות אקדמיות ספיציפיות שאותן הם למדו לעומק. ככלל, כדאי שמתרגמים אקדמיים יתרגמו רק לשפת אמם, ושעורכים אקדמיים יערכו רק בשפת אמם, כדי להבטיח רמת איכות גבוהה ביותר.

תרגום כללי לעומת תרגום מתמחה

מתרגמים ועורכים רבים טוענים שהם יכולים לתרגם ולערוך טקסטים בכל תחום. למעשה, לרוב המתרגמים יש ידע ספציפי בשלושה עד חמישה תחומים, ובתחומים אחרים יש להם בקיאות עקיפה בלבד. חוסר הבקיאות בתחום מסוים יכול להשפיע באופן משמעותי על איכות ודיוק הטקסט הסופי. אפילו מומחי שפה מקצועיים לא יצליחו להגיש פרויקט ברמה גבוהה אם הם לא בקיאים בחומר.

ידע מעמיק בתחום הוא גורם מפתח, ולכן השאיפה לחסוך כסף על חשבון האיכות בדרך כלל תסתיים בתסכול ולפעמים אפילו התחלת הפרוייקט מחדש. למשל, אף על פי שמתרגמים

חסרי מומחיות בתחום יבינו את המשמעות הכללית של המונח 'תפוצה', הם לאו דווקא ידעו איך המונח משמש בהקשר של סטטיסטיקה, ולכן יתקשו לתרגם את המונח בצורה הנכונה.

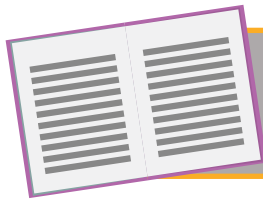
אקדמאיים שמחפשים שירותי שפה תמיד צריכים לנסות לברר את תחומי המומחיות של המתרגמים ולבקש תיעוד של הכשרתם. אם המתרגמים נמנעים מלענות על שאלות כאלו, או מבקשים להתייעץ עם ידיד או עמית לגבי החומר, אולי עדיף להמשיך לחפש.

”

"אם אתה חושב שזה יקר לקחת איש מקצוע שיעשה את העבודה, חכה עד שתיקה חובבן"

שיטת האימות הכפול

כדי להבטיח שמומחי השפה שבחרתם הם באמת אנשי מקצוע עם ניסיון בתחום הספציפי שלכם, עדיף לוודא מראש את הכשרתם באמצעות מגוון שיטות:

תבקשו דוגמת תרגום או עריכה

תבקשו קורות חיים / ניסיון תעסוקתי ותראו
אם זה מתאים ספציפית לתחום שלכם

תבדקו אם הם בקיאים בסגנון כתב העת
או בהנחיות הספציפיות שאתם צריכים

תבדקו אם יש עליהם חוות דעת או
המלצות מחוקרים אחרים

תוודאו שיש להם כישורי כתיבה מעולים: תנסו למצוא
פרויקטים שלהם באינטרנט או שתבחנו את הטקסט
שמופיע באתר שלהם

שימו לב שמומחי השפה לא מצהירים על
שליטה בשפות רבות מדי

תבחנו את הנכונות והיכולת שלהם לחקור
מונחים ומושגים חדשים

פרק 3

תהליך התרגום

תהליך התרגום: מא' ועד ת'

מאד חשוב לעשות עבודת הכנה נכונה כדי להיות בטוחים שאתם מתחילים כראוי. תתאמו ציפיות והעדפות יחד עם מומחי השפה כדי לוודא שהכול הובן כמו שצריך. אם אתם רוצים שהטקסט יעוצב בהתאם להנחיות עיצוב מסויימות, אתם צריכים להבהיר את זה מלכתחילה ולא אחרי שקיבלתם חזרה את הטיוטה הראשונה. בנוסף, תקפידו להגדיר בבירור את קהל היעד (אקדמי כללי, אקדמאים מהתחום הספציפי, הקהל הרחב) כדי לוודא שימוש במשלב הלשוני ובטון המתאימים.

“

**חשוב להתייחס
לתהליך במונחים של
הלוך-ושוב ולא לצפות
שהטקסט יתאים בדיוק
לציפיות שלכם אחרי
טיוטה אחת בלבד**

במקרה שהטקסט מיועד לאזור גיאוגרפי מסויים חשוב שתציינו את זה, כדי להבטיח שמומחי השפה ישתמשו בטרמינולוגיה הנכונה ובכתיב המועדף (למשל, אנגלית אמריקאית לעומת בריטית). גם אם מומחי השפה שבחרתם הם מומחים בתחום הספציפי שלכם, כדאי להכין מראש רשימת מונחים כדי להימנע מתיקונים מיותרים בהמשך. אפשרות אחרת היא להכניס את מונחי המפתח לתוך המאמר לפני ששולחים אותו לתרגום או עריכה, או להוסיף הפנייה למילון שבו כדאי להיעזר.

כדאי לבקש ממומחי השפה לשלוח את העמודים או הפסקאות הראשונות לעיונכם לפני שהם ממשיכים בתרגום שאר העבודה. ככה תקבלו התרעה מוקדמת במקרה של בעיות יסוד שדורשות התייחסות.

אחרי שקיבלתם טיוטה ראשונית טובה, על מומחי השפה להיות קשובים וזמינים להגיב להערות, לשאלות ולבקשות שלכם. חשוב שתתייחסו לתהליך במונחים של הלוך-ושוב ולא לצפות שהטקסט יתאים בדיוק לדרישות שלכם אחרי טיוטה אחת בלבד. כשאתם עוברים על הטקסט, תקפידו לשים לב [לתרגום מילולי מדי](#) או למונחים שנשמעים מתורגמים ולא נקראים באופן שוטף בשפת היעד. תרגום טוב מבטא את המקור בלי להיות חיקוי שלו.

אחרי שתעברו על הטיוטה, [תבקשו מעמית/ה](#) למקצוע שיעברו גם הם על התרגום או העריכה כדי לוודא שהוא כתוב נכון בשפת היעד. אחרי שסיימתם לעבור על הטיוטה, מומחי השפה צריכים לעבור על ההערות שלכם ולתקן את הטקסט בהתאם. תזכרו לצאת מתוך הנחה שאם אמנם המתרגם/ת או העורכת/ת שלכם הם מומחים לשוניים, בדרך כלל תהיה להם סיבה טובה לבחירת המילים או המינוח שלהם. חשוב שתקפידו להשאיר זמן לתיקונים כדי שלא תצטרכו לשלוח גרסה לא מלוטשת של הטקסט.

עריכה תמיד עוזרת! החשיבה שטקסט מתורגם לא צריך עריכה היא טעות נפוצה. אף על פי שמומחי שפה טובים עוברים על העבודה ועורכים אותה כדי לתפוס טעויות, תמיד כדאי שעוד עורכת/ת יעברו על הטקסט כדי לערוך תיקונים אם צריך. כמו בכתיבת ספר, עריכה צריכה להיעשות על ידי אדם אחר, שלא כתב את הטקסט המקורי. רק מישהו מבחוץ באמת מסוגל לנתח את הטקסט באופן ביקורתי ולתת משוב מועיל.

תקפידו להשאיר זמן לתיקונים כדי שלא תצטרכו לשלוח גרסה לא מלוטשת של הטקסט.

דרך טובה לבדוק אם הטקסט נשמע מתורגם או מאולץ היא לשלוח אותו למישהו/י שדובר/ת את שפת היעד ברמת שפת אם, ושדווקא לא מתמצא בתחום המחקר שלכם, ולראות אם לדעתם הטקסט נקרא באופן שוטף.

הכנת הערות שוליים

יש הרבה מאד סוגי הנחיות לגבי הערות שוליים, והרבה פעמים מומחי השפה צריכים להתאים את סגנון הערות השוליים להנחיות מסויימות לכתב עת או ספר. חלק מההנחיות מוכרות מאד, דוגמת המדריך של אוניברסיטת שיקגו (Chicago Manual of Style) והמדריך של APA. לעומתם מדריכים אחרים הוכנו במיוחד בשביל כרכים או אוספים מסויימים.

ספירת מילים

תוודאו שאתם מקבלים מכתב העת או מהמו"ל עותק של ההנחיות כדי להיות בטוחים שאתם עובדים לפי ההנחיות המתאימות.

מספר המילים בתרגום לשפת היעד יכול להיות גדול או קטן ב-40% מהטקסט המקורי, תלוי בצמד השפות המדובר. חשוב לזכור את זה כשמכינים הרצאה או מאמר אקדמי שמוגבלים למספר מינימלי או מקסימלי של מילים. תקפידו לבדוק את ספירת המילים בכתב העת שאתם רוצים לפני ההגשה (ואפילו עדיף לפני שאתם

מתחילים לכתוב את העבודה!). אם צריך לקצר את הטקסט, לא כדאי לבקש שמומחי השפה יקצרו את הטקסט אלא תקצרו אותו בעצמכם. אתם תמיד תכירו את הטקסט הכי טוב ולכן תוכלו להעריך טוב יותר מה חיוני יותר ומה פחות.

66

מספר המילים בתרגום לשפת היעד יכול להיות גדול או קטן ב-40% מהטקסט המקורי, תלוי בצמד השפות המדובר

פרק 4

תשלום על תרגום: קביעת תמחור וטיפים לחסכון בעלויות

מקורות תמחור ומימון לפרויקטים של תרגום ועריכה

כשמבקשים הצעת מחיר ממתרגמים או עורכים, חשוב להיות מודעים לעובדה שיש הרבה שיטות לתמחור שירותי תרגום ועריכה. כדאי שתכירו את סוגי התמחור השונים כדי שתבינו על מה אתם משלמים. אלו מספר גורמים מרכזיים

בקביעת המחיר של פרויקט כלשהו:

- מספר המילים
- מורכבות הנושא
- צמד השפות
- כמות הזמן הנדרשת לביצוע העבודה

כיצד נקבע המחיר?

לפי מילת מקור:

סופרים את המילים במסמך שאותו רוצים לתרגם או לערוך, ומכפילים את המספר בתעריף למילה שמוסכם מראש. התוצאה היא העלות הכוללת של התרגום או העריכה. היתרון של גישת מילת המקור היא שהמחיר הסופי ידוע מראש.

לפי מילת יעד (מילה מתורגמת):

חישוב המחיר נעשה לפי מספר המילים במסמך המתורגם הסופי (ולא מסמך המקור). חישוב כזה יכול לייקר או להוזיל עלויות, תלוי בצמד השפות (למשל, בדרך כלל מעריכים שבתרגום מעברית לאנגלית, מספר המילים באנגלית יהיה גדול ב-40% ממספר המילים בעברית). החיסרון בחישוב לפי מילת יעד הוא שאי אפשר לקבוע מחיר סופי עד לסיום הפרויקט.

לפי תו:

בשפות מסוימות נוח יותר לספור תווים ולא מילים, כמו למשל ביפנית שבה בדרך כלל אין רווחים בין המילים. בשפות כאלו נוהגים לבסס את התמחור על מספר התווים ולא מספר המילים. הגישה לפי תו דומה לגישה לפי מילה בזה שהיא מקבעת את התעריף לנפח.

לפי עמוד:

גישה אחרת היא לתת תעריף מסויים לפי עמוד לתרגום או לעריכה, כאשר 'עמוד' הכוונה למספר מסויים של מילים, שורות או תווים. עמוד בדרך כלל נחשב יחידה של 250 מילים.

לפי שעה:

במקרים מסויימים משלמים למומחי השפה לפי שעת עבודה, כמו לנותני שירות אחרים. בדרך כלל מאמצים גישה זו כשאי-אפשר לקבוע את כמות העבודה לפני תחילת הפרויקט.

מה טווח המחירים?

מחירי התרגום נעים בטווח שבין 20 ל- 70 אג' למילה, ואילו התעריף לעריכה נע בין 12 ל-35 אג' למילה. השקעת חלק משמעותי מהתקציב האקדמי (או מהתקציב האישי) בלי לדעת מה ההבדל בין מומחה שפה אחד לאחר יכולה להיות מרתיעה מאד. על מומחי שפה איכותיים להשקיע זמן רב בהכנת הטקסט שלכם, בעריכת מחקר רקע, ובלעבור על העבודה שעשו כדי לתפוס טעויות.

ברוב המקרים, פרויקט אקדמי מוקפד ומדויק דורש השקעה גדולה יותר של זמן, ולכן עלות העבודה תהיה גבוהה משמעותית מהתעריף המינימלי לתרגום המוצע באינטרנט. העדפת מתרגמים מנוסים על מתרגמים זולים יכולה להטות את הכף בין קבלת או דחיית המחקר שלכם על ידי כתב העת או הכנס שרציתם.

”

**העדפת מתרגמים מנוסים על
מתרגמים זולים יכולה להטות
את הכף בין קבלת או דחיית
המחקר שלכם**

טיפים לחיסכון בעלויות

הרבה פעמים מאמרים אקדמיים כוללים ציטוטים או אסמכתות ממקורות ראשוניים שמומחי השפה לא צריכים לגעת בהם. תוודאו שאתם מצרפים את הציטוטים המקוריים לפני שאתם מתחילים ותקפידו לבדוק עם מומחי השפה שלכם שהם לא דורשים את אותו התעריף עבור הציטוטים.

תכינו את העבודה הרבה זמן מראש. מומחי שפה דורשים תוספת על פרויקטים של הרגע האחרון ועבודה בדקה ה-90 עלולה גם לפגוע באיכות העבודה. סיבה נוספת היא שעבודה של הרגע האחרון לא משאירה זמן להגהות ותיקונים מצדכם.

תוודאו שהטקסט המקורי מוכן לתרגום או עריכה. ככל שמשקיעים יותר זמן ומאמץ בטקסט המקורי, כך תהליכי התרגום והעריכה יהיו חלקים יותר ויקרים פחות.

תבדקו עם האוניברסיטה שלכם לגבי תקציבים או מלגות שיכולים לסייע בקיזוז עלויות התרגום והעריכה.

פרק 5

בניית קשר ארוך טווח

משוב והמשך הקשר

פעם הראשונה שבה עובדים עם מתרגמים או עורכים חדשים יכולה להיות מאתגרת. טבעי שיש תסכולים וקשיים בתחילת הדרך, אבל עם הזמן וככל שתפתחו קשר מקצועי עם המתרגמים או העורכים שלכם, הם ילמדו מה אתם מצפים מהם ואיך כדאי לגשת לפרויקט חדש.

ה

אם מומחי השפה שלכם עמדו בצורה טובה ברוב הקריטריונים שהובאו במדריך, יכול להיות שמשתלם להישאר איתם ולבנות איתם קשר מקצועי ארוך-טווח. יתרון נוסף של המשך העבודה עם מומחי שפה שכבר עבדתם איתם בפרויקטים קודמים הוא הבטחת אחידות מקסימלית בטרמינולוגיה ובסגנון הכתיבה. משוב ותקשורת הם חיוניים לקשר. חשוב שהעורכים או המתרגמים ידעו איפה הם הצטיינו ואיפה יש מקום לשיפור.

“

עם הזמן וככל שתפתחו קשר מקצועי עם המתרגמים או העורכים שלכם, הם ילמדו מה אתם מצפים מהם ואיך כדאי לגשת לפרויקט חדש

אודות Academic Language Experts

החלטתי לכתוב את הספר הזה אחרי שיחות עם הרבה חוקרים שהתקשו לפרסם את המחקרים שלהם כי האנגלית שלהם לא ברמה האקדמית המתאימה. רובם ניסו שירותי תרגום ועריכה אבל התאכזבו מהתוצאות.

הספר הזה הוא ניסיון לאגד ולסכם את כל הרעיונות והתובנות שהיו לי במהלך חמש שנותיי הראשונות כמנכ"ל Academic Language Experts. חברת ALE סייעה לאלפי חוקרים לפרסם את מחקריהם בכתבי העת היוקרתיים ביותר בעולם בגלל שאנחנו דבקים בעקרונות המתוארים במדריך הזה. אם תרצו ללמוד עוד על השירותים שאנחנו מציעים, או לבקש דוגמה חינמית, תכתבו לנו לכתובת: info@aclang.com או שתיכנסו לאתר.

תודה שקראתם את הספר האלקטרוני. אני מקווה שהוא היה מעניין ושהוא עזר לכם.

בברכה,
אבי שטיימן

